

AMCHAM

AMERICAN CHAMBER OF COMMERCE IN SWEDEN

The Voice of American Business

Bidrag till 2020 års Forskningsproposition – rädda liv genom samverkan kring hälsodata!

Från American Chamber of Commerce in Sweden, life science-kommittén

Om oss

American Chamber of Commerce in Sweden, förkortat ”AmCham Sweden”, har en life science-kommitté bland sina medlemsföretag. I den kommittén sitter ett dussin företag, i huvudsak amerikanska bolag med verksamhet i Sverige, som alla är engagerade i livsvetenskaper, eller life science som man oftast säger även i svensk debatt. Där ingår forskande läkemedelsbolag och medicinsktekniska företag, men även starka teknikföretag såsom Microsoft som har innovationer och tekniska lösningar som används i vården och omsorgen.

Tillsammans står vi för betydande investeringar i svensk hälso- och sjukvård. Vi har över 2000 anställda i Sverige och genererar drygt 13 miljarder SEK årligen i resultat.

Vi vill med detta dokument ge vår syn på vad framtidens svenska forskning behöver. Vår utgångspunkt är den positiva syn på life science-sektorn som speglas av att regeringen tillsatt en särskild life science-samordnare och tagit fram en särskild strategi för sektorn. Det är en perfekt början. Vi vill här bidra till hur den ramen kan fyllas med ett innehåll.

Forskning och innovation i partnerskap

Sverige har ett samhälle med hög grad av tillit – mellan människor, mellan grupper och mellan sektorer – och med hög nivå på utbildning och hög grad av digitalisering. Vi har ett sofistikerat samhälle, ett i grunden gott företagsklimat och en gedigen välfärd. Allt detta ger en utmärkt plattform för forskning i samverkan och partnerskap. Det kan röra sig om samverkan mellan stat och näringsliv, mellan universitet och innovativa företag, samt inom områden såsom kliniska läkemedelsprövningar. Ändå halkar Sverige efter på flera av dessa punkter. Det är en missad chans. Vi behöver vända på alla stenar för att maximera möjligheterna och undvika att tappa investeringar och forskartalanger.

AMCHAM

AMERICAN CHAMBER OF COMMERCE IN SWEDEN

The Voice of American Business

AmCham Sweden, life science-kommittén föreslår:

- Öka tillgängligheten för såväl talanger som resurser
- Ett praktiskt exempel är de avgifter som Läkemedelsverket tar ut för vetenskaplig rådgivning, som organisationen SwedenBIO föreslagit att avskaffa
- Uppmuntra samverkan mellan akademi, sjukvård och företag – gärna med mätbara mål för antal forsknings- och innovationssatsningar som går utanför stuprören
- Uppmuntra standardiseringsprojekt, gärna svenska men ännu hellre europeiska, inom life science och spjutspetsteknologi såsom artificiell intelligens
- Skärp Sveriges ambitioner för deltagande i EU:s forskningsprogram – inte minst viktigt nu när UK långt om länge ser ut att lämna EU-samarbetet

AmCham Swedens life science-kommitté vill dessutom uppmuntra regeringen att hämta inspiration hos de många intressanta och nyskapande projekt som finns internationellt, och där flera av våra bolag är involverade. Det finns sådana exempel både i andra Europeiska länder och i andra delar av världen. Några sådana inspirationskällor är:

- Cascadia innovation corridor, i nordvästra USA och västra Kanada, där Microsoft är en av partnerna
- Flera av våra bolag är involverade i projekt som rör Cloud-lösningar för life science, såsom det projekt som drivs kring Helsingfors universitetssjukhus "HUS"
- Storbritannien har genom National Health Services tagit initiativ till projektet "HDRUK", Health Data Research UK
- Ett liknande svenskt projekt drivs i klustret kring Karolinska Institutet och Karolinska sjukhuset, tillsammans med ett par av våra medlemsföretag, på tema lungcancerforskning – men mycket mer kan göras i svenska forskningsmiljöer

Hälsodata i forskningen

Många utmärkta exempel på hur forskning kan bedrivas i partnerskap finns inom området hälsodata. Modern medicinsk och life science-inriktad forskning sker väl så mycket vid tangentbordet, som vid provröret. Sverige har vad som kan vara världens främsta forskarmiljö när det gäller tillgång till data. Vi har utmärkta och väl bibehållna grundregister både inom sjukvården och inom samhället i stort. Vi har en uppkopplad och digitaliserad hälso- och sjukvård. Vi har biobanker och tillgång till real world data som genereras inom vården och andra samhällssektorer. Vi har avancerade kunskaper i hur man använder och tillämpar denna data, med hög grad av integritet och världsklass på metodologi. Allt detta ger oss en unik chans. Men vi har inte tillräckligt god tillgång till dessa data för forskningsändamål.

AMCHAM

AMERICAN CHAMBER OF COMMERCE IN SWEDEN

The Voice of American Business

Här vill AmCham Swedens life science-kommitté peka på behovet av gedigen finansiering av relevant forskning, och på behovet av att ha ett tillåtande regelverk runt omkring: tillgång till grunddata, rimliga avvägningar och undantag från GDPR och annan integritetslagstiftning samt en hjälpsam attityd från statliga, regionala och kommunala aktörer som har ägarskapet av persondata. Detta kommer att vara avgörande för möjligheten att arbeta med avancerad registerforskning och forskning på real world data i framtiden. Avancerade molntjänster i internationell toppklass kommer att bli en nödvändig del av detta, och på det området finns en risk för omotiverad oro och tendenser till protektionism. Här krävs en tydlighet. Sverige kan inte agera isolerat, och även våra patienter kommer att dra nytta av forskningsgenombrott som baseras på hälsodata från många länder.

Finland kan vara en förebild när det gäller tillgång till data. Där har man sedan flera år en medveten och smart utformad inriktning på sitt regelverk för persondata för forskningsändamål som innebär att man uppnår just en sådan rimligt tillåtande attityd som vi efterlyser. Konsultfirman EY har nyligen gjort en bred jämförelse av attraktionskraften hos de nordiska länderna för utländska direktinvesteringar. För området life science finner man att Finland rankar högre än Sverige, bl.a. baserat på hur man ger tillgång till vårddata och forskningsinfrastruktur.

AmCham Sweden, life science-kommittén föreslår:

- Öka möjligheten till forskning – lär av Finland, och bygg vidare på tankarna från Forskningsdatautredningen
- Utnyttja de möjligheter till undantag som GDPR ger för seriös forskning
- Korta tiderna för att få tillgång till registerdata från registerhållare såsom SCB och Socialstyrelsen
- Se till att Sveriges data i världsklass matchas av att även övrig forskningsinfrastruktur, och infrastruktur för dataanalys, håller världsklass
- Även här bör inspiration sökas i sådana pilotprojekt som finns i andra delar av världen – se exemplen ovan!

Excellens och spjutspets

Sverige behöver både grundforskning, tillämpad forskning och innovation. Det finns en risk att forskningspolitikens inriktning och finansiering i alltför hög grad blir en dragkamp mellan dessa intressen – och i praktiken mellan näringsdepartementets syn och utbildningsdepartementets syn på de frågorna. AmCham Sweden, life science-kommittén skulle gärna se att Sverige som nation kan höja sig över den dragkampen. Vi vill särskilt slå ett slag för att – förutom det självklara med en adekvat budget – också riva ner andra hinder som ofta begränsar användbarheten av tillämpad forskning och innovation.

AMCHAM

AMERICAN CHAMBER OF COMMERCE IN SWEDEN

The Voice of American Business

Men det går inte att komma runt det faktum att forskning i allmänhet, och medicinsk och teknologisk spjutspetsforskning i synnerhet, kostar pengar. Här vill vi lyfta fram två aspekter. För det första att svenska folket faktiskt förväntar sig att deras politiker ska satsa även på detta område – även om det inte debatteras varje dag. För det andra att när övergripande samhällsekonomiska beräkningar görs, så visar de ofta att satsningar på forskning ger ett aggregerat överskott genom räddade liv, ökad livskvalitet och minskade vårdkostnader och samhällskostnader i andra stuprör.

Hit hör också frågor som inte formellt faller inom ramen för en Forskningsproposition, men som har stor betydelse som dragkraft för forskningen.

AmCham Sweden, life science-kommittén föreslår:

- Sök stöd i en övergripande beräkning för hur medicinsk forskning bidrar – det är samhällsekonomiskt lönsamt att satsa
- Förkorta ledtiderna för införande av nya behandlingsmetoder och terapier ute i regionerna
- Se till att expertskatten för internationella talanger blir effektiv
- Säkra statsbidraget för läkemedelsförmånen, kopplat med SKL:s tillämpning av regelverket kring denna